

აშშ-ჩინეთის კონკურენცია ინდო-წყნარი ოკეანის რეგიონში:

ბრძოლა ჰეგემონობისთვის

სალომე ვარამიშვილი;

დაჩი ძირკვაძე;

საერთაშორისო ურთიერთობების საბაკალავრო პროგრამა

სოციალურ და პოლიტიკურ მეცნიერებათა ფაკულტეტი

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

E-mail: salome.varamishvili816@sps.tsu.ge

E-mail: dachi.dzirkvadze268@sps.tsu.ge

აბსტრაქტი

ჩინეთის აღზევება ინდო-წყნარი ოკეანის რეგიონში, როგორც შეერთებული შტატების დომინაციისთვის პოტენციური გამონვევა, თანამედროვე საერთაშორისო დღის წესრიგში დიდი ძალების კონკურენციის დაბრუნებაზე მიანიშნებს. ნაშრომში განხილულია ამერიკის „თავისუფალი და ღია ინდო-წყნარი ოკეანის“ და ჩინეთის საგარეო პოლიტიკის განსხვავებული ხედვები. ამ განსხვავებამ და თითოეული ქვეყნის რეგიონული ინტერესების სტრატეგიულმა მნიშვნელობამ აქცია ინდო-წყნარი ოკეანის რეგიონი ყველაზე მწვავე გეოპოლიტიკურ სივრცედ თანამედროვე საერთაშორისო სისტემაში, რომელმაც საფრთხე შეუქმნა აშშ-ის ჰეგემონობას. ნაშრომის მიზანია განისაზღვროს აშშ-სა და ჩინეთის სტრატეგიული მიზნები, ინტერესები და პოლიტიკა ინდო-წყნარი ოკეანის რეგიონში, რათა პასუხი გაეცეს საკვლევ კითხვას: **რა საფრთხეს უქმნის ჩინეთის საგარეო პოლიტიკა ინდო-წყნარი ოკეანის რეგიონში აშშ-ის ჰეგემონობას?** საინტერესოა ამ თემის შესწავლა, რამეთუ ჩინეთს აქვს მტკიცე პოზიცია სამხრეთ და აღმოსავლეთ ჩინეთის ზღვებში, ამასთან მისი სარტყელი და გზის ინიციატივა (BRI), რომელიც ევრაზიის დიდი ნაწილის ეკონომიკასთან ინტეგრირებას ცდილობს, მიუთითებს დიდი ძალების კონკურენციის გაძლიერებაზე, რომელიც „ხასიათდება“ აშშ-ჩინეთის მეტოქეობით. ნაშრომის ამოცანა არის მოვიძიოთ ზოგადი ინფორმაციები საკვლევ ქვეყნებზე, გავაანალიზოთ ამ ორი ქვეყნის აქტივობები რეგიონში და ამის საფუძველზე ემპირიულად მიმოვიხილოთ აშშ-ჩინეთის კონკურენციის დინამიკა ინდო-წყნარი ოკეანის რეგიონში.

საკვანძო სიტყვები: ინდო-წყნარი ოკეანის რეგიონი; ჩინეთის საგარეო პოლიტიკა; „თავისუფალი და ღია ინდო-წყნარი ოკეანე“; ჩინეთის აღზევება; აშშ-ის ჰეგემონობა; „სარტყელი და გზის ინიციატივა“

შესავალი

ინდო-წყნარი ოკეანის კონცეფციამ, რომელსაც ჩვენ შეგვიძლია მივაკვლიოთ გერმანელი მეცნიერის კარლ ერნსტ ჰაუშოფერის ნაშრომებში 1920-იან წლებში, ადგილი დაიკავა საერთაშორისო ურთიერთობების სფეროში იაპონიის ყოფილი პრემიერ-მინისტრის შინზო აბეს გამოსვლით, სახელწოდებით "ორი ზღვის შესართავი". იგი შეერთებული შტატების დასავლეთ სანაპიროდან აფრიკის აღმოსავლეთ სანაპიროებამდე, მსოფლიოს უზარმაზარ ნაწილს მოიცავს. რეგიონი არის მსოფლიოში ყველაზე დასახლებული სახელმწიფო, ყველაზე აქტიური სავაჭრო გზებით და უდიდესი ეკონომიკური სახელმწიფოებით, რომლებშიც ცხოვრობს მსოფლიო მოსახლეობის ნახევარზე მეტი. მსოფლიოს 10 უმსხვილეს არმიას შორის 7 არის ინდო-წყნარ ოკეანეში, ხოლო რეგიონის 6 ქვეყანას აქვს ბირთვული იარაღი. მსოფლიოს 10 ყველაზე დატვირთული საზღვაო პორტიდან ცხრა ინდო-წყნარი ოკეანის რეგიონშია და

გლობალური საზღვაო ვაჭრობის 60 პროცენტი სწორედ მისი გავლით გადის. ამ რეალობიდან გამომდინარე, ინდო-წყნარი ოკეანის რეგიონი გამოირჩევა, როგორც რეგიონი, სადაც ამჟამად მიმდინარეობს დიდი ძალების კონკურენცია (Koyuncu, 2022).

ინდო-წყნარი ოკეანე დღესდღეობით ძალიან მნიშვნელოვანი გლობალური რეგიონია, რომელიც ასახავს ორი ოკეანის გეოეკონომიკურ და გეოსტრატეგიულ მნიშვნელობას და სრულფასოვანი თანამშრომლობის უფრო ფართო არეალს.

რეგიონში ჩინეთსა და აშშ-ს შორის დაძაბულობა მას შემდეგ გაიზარდა, რაც აშშ-ს წარმომადგენელთა პალატის სპიკერი, ნენსი პელოსი ტაივანს ეწვია. ცნობისთვის, ნენსი პელოსი ბოლო 25 წელში ყველაზე მაღალი თანამდებობის ამერიკელია, რომელიც ტაივანს ეწვია. ჩინეთის, როგორც ეკონომიკურ, ტექნოლოგიურ, სამხედრო და პოლიტიკურ ძალად აღზევებამ გამოიწვია ძალაუფლების ბალანსის ტექტონიკური ცვლილება. ბიძგები უკვე აშკარაა და მათი ტალღები მთელ მსოფლიოში იგრძნობა. ჩინეთის აღზევება ინდო-წყნარი ოკეანის რეგიონში საფრთხეს უქმნის რეგიონის უსაფრთხოებასა და სტაბილურობას, რომლის დამცველადაც ამერიკის შეერთებული შტატები გვევლინება (Poonkham, 2022). ინდო-წყნარი ოკეანის ჩარჩოებში, აშშ-ს აქვს ორმაგი სტრატეგიული მიზანი, შეინარჩუნოს თავისი ჰეგემონური ძალა და პრესტიჟი რეგიონში, ასევე შეზღუდოს ჩინეთის თავდაჯერებული აღზევება. ამით აშშ სხვა თანამოაზრე სახელმწიფოებთან ერთად, როგორცაა ოთხმხრივი უსაფრთხოების ინიციატივა (Quad) და ახლა სამხრივი უსაფრთხოების პაქტი (AUKUS) ცდილობენ ხელახლა დააბალანსონ ძალაუფლების რეგიონალური განაწილება მათ სასარგებლოდ და შეაკავონ პეკინი სამხრეთ-ჩინეთის ზღვაში, ტაივანის სრუტეში და მთლიანად ინდო-წყნარი ოკეანის რეგიონში.

მეთოდოლოგია

ნაშრომში გამოყენებულ იქნა თვისებრივი კვლევის მეთოდოლოგია. საკვლევ კითხვაზე საპასუხოდ: **რა საფრთხეს უქმნის ჩინეთის საგარეო პოლიტიკა ინდო-წყნარი ოკეანის რეგიონში აშშ-ის ჰეგემონობას?** გამოყენებულია წყაროების დამუშავების, პროცესების სისტემურად განხილვის, კონკრეტულ შემთხვევათა შესწავლის მეთოდები და დისკურსის ანალიზი. ნაშრომში განხილულია პირველადი, მეორეული და მესამეული წყაროები, რომლებიც უკავშირდება ჩინეთისა და აშშ-ის ურთიერთობების დინამიკას ინდო-წყნარი ოკეანის რეგიონში.

აშშ-ის პოზიციები ინდო-წყნარი ოკეანის რეგიონში

ინდო-წყნარი ოკეანის რეგიონი ყოველთვის იყო აშშ-ის ყურადღების ცენტრში. მეორე მსოფლიო ომში პერლ-ჰარბორის თავდასხმის შემდეგ აქ დაიწყო დაბალანსების თამაში, რადგან რეგიონში მდებარეობს მისი წყნარი ოკეანის ალიანსი, მათ შორის იაპონია, ავსტრალია, სამხრეთ კორეა, ფილიპინები და ტაილანდი. ცივი ომის ეპოქაში შეერთებული შტატები იბრძოდა

წყნარი ოკეანის ალიანსთან თანამშრომლობით საბჭოთა კავშირის გავლენის შესუსტებისთვის, თუმცა, ცივი ომის შემდგომ ეპოქაში მთავარი გამოწვევა წარმოიშვა ჩინეთის მთავარ ძალად გაჩენის სახით. ამიტომ, აშშ-ის ყურადღებამ გადაინაცვლა ჩინეთის გავლენის შეკავებაზე და წყნარი ოკეანის მასშტაბით მუდმივი კომერციული და სამხედრო კონტაქტის უზრუნველყოფაზე. მიუხედავად იმისა, რომ კლინტონის ადმინისტრაცია ჩინეთს „სტრატეგიულ პარტნიორად“ მოიხსენიებდა, ურთიერთობები დაიძაბა ტაივანის კრიზისის გამო (Premesha, 2020). შედეგად, ბუშის ადმინისტრაციამ დაიწყო ჩინეთის „სტრატეგიულ კონკურენტად“ აღქმა. ამ დროიდან კი იწყება დიდი თამაში, რომელიც ყოველ მომდევნო წელს გადადიოდა დაუნიხებულ კონკურენციაში.

ობამას ადმინისტრაციის დროს მნიშვნელოვანი მოვლენა იყო აშშ-ის საგარეო პოლიტიკის ცვლილება წყნარი ოკეანის რეგიონისკენ. 2008 წელს შეერთებულმა შტატებმა განიცადა გლობალურ-ეკონომიკურ რეცესია და დაკარგა დაახლოებით ექვსი ათასი ამერიკელი ჯარისკაცი მილიონობით დოლართან ერთად. მეორეს მხრივ, ჩინეთი სწრაფად იზრდებოდა და წყნარ ოკეანეში გავლენის სფეროს აფართოებდა. ამიტომ, ობამამ შეიმუშავა განზონანსორების სტრატეგია წყნარი ოკეანის მიმართ, რომელიც ორიენტირებული იყო გლობალური ლიდერობის შენარჩუნებაზე, ეკონომიკური ზრდის აღდგენაზე, რესურსების ახლო აღმოსავლეთიდან წყნარ ოკეანეში გადატანაზე და ჩინეთის მზარდ ძალასთან გამკლავებაზე. ეს ნაბიჯი წყნარი ოკეანისკენ უპირველეს ყოვლისა მიზნად ისახავდა ჩინეთის შეკავებას - რეგიონში მოხვედრისთანავე შეერთებულმა შტატებმა დაიწყო მასიური ინვესტიციების ჩადება, როგორც ეკონომიკურ, ასევე სამხედრო საშუალებებში. ამრიგად, რეგიონი ვაშინგტონისთვის და პეკინისთვის ცხელ სარტყლად იქცა. შეერთებული შტატების მიერ რეგიონში ჰეგემონიის დამყარების მცდელობა იწყება ობამას თავდაპირველი ნაბიჯებით 2011 წელს, როდესაც მან გამოაცხადა რეგიონი შეერთებული შტატების გეოსტრატეგიულ პრიორიტეტად (Mauldin, 2019). ქვემოთ მოყვანილია რამდენიმე გზა, თუ როგორ ცდილობდა შეერთებული შტატები თავისი მიზნის მიღწევას რეგიონში.

თავდაპირველად რეგიონში აშშ-ის მხრიდან უფრო მეტი სამხედრო ჩართულობა იყო, რადგან ამერიკამ გააძლიერა თავისი ტრადიციული ალიანსები და ახალი სამხედრო თანამშრომლობის გზების ძიება. 2012 წელს შეერთებულმა შტატებმა განათავსა თავისი საზღვაო ძალების 60 პროცენტი წყნარი ოკეანის ახლად გამოცოცხლებული სარდლობის ქვეშ. უფრო მეტიც, 2010 წელს პენტაგონმა გამოაცხადა 12 მილიარდი დოლარის ინვესტიცია რეგიონში თავისი ჯარების საბრძოლო შესაძლებლობების გასაძლიერებლად და გეგმავდა გუამის სამხედრო ბაზის განახლებას და მის გარშემო მეტი ბაზების მშენებლობას (Graham, 2021). ამ სტრატეგიის ფარგლებში შეერთებულმა შტატებმა შეიმუშავა AirSea Battle- რეგიონში ჩინეთის ტერიტორიული ამბიციების საწინააღმდეგო. შემდეგ დაიწყო ერთობლივი სამხედრო წვრთნები კორეის ნახევარკუნძულზე სამხრეთ კორეასთან. უფრო შორს თუ წავალთ, იაპონიასთან

შეერთებულ შტატებს აქვს ძლიერი ალიანსი, რადგან შეერთებული შტატები მიიჩნევენ, რომ იაპონია გადამწყვეტია არა მხოლოდ რეგიონული, არამედ საერთაშორისო უსაფრთხოებისთვისაც.

აქედან გამომდინარე, შეერთებულმა შტატებმა განათავსა Osprey თვითმფრინავი ოკინავაში, ასევე კუნძული დიაოიუ უსაფრთხოების ხელშეკრულების ქოლგის ქვეშ მოექცა. შეერთებულ შტატებს ასევე ჰქონდა X-Band რადარი განლაგებული იაპონიაში, როდესაც ჩრდილოეთ კორეამ გამოსცადა მისი ბირთვული ბომბი 2013 წელს (Graham, 2021). პორტ დარვინში შეერთებულმა შტატებმა განათავსა დაახლოებით 250 საზღვაო ქვეითი მეორე კუნძულის ჯაჭვის და ავსტრალიასთან თავდაცვის ხელშეკრულების გასაძლიერებლად. დროთა განმავლობაში, აშშ-ის მეთვალყურეობა გაიზარდა რეგიონზე და ზღვისპირა საბრძოლო გემები განლაგდა სინგაპურში. შემდეგ შეერთებულმა შტატებმა ხელი მოაწერა სამხედრო შეთანხმებას ვიეტნამთან. აშშ-ისთვის რეგიონში უაღრესად მნიშვნელოვანია ინდოეთი, რომელთანაც შეერთებულ შტატებს უსაფრთხოების სფეროში დიდი ხნის პარტნიორობა აკავშირებდა. მნიშვნელოვანია ის ფაქტიც, რომ აშშ-მა გაზარდა თავისი დიპლომატიური გავლენა რეგიონში მრავალ რეგიონულ ორგანიზაციაში ჩართვით და ხელი შეუწყო გაუვრცელებლობის, კატასტროფების მართვის, კლიმატის ცვლილების და ა.შ. საკითხების გადაჭრას.

ამ ჩართულობის საფუძველი იყო აშშ-ის, როგორც წყნარი ოკეანის სახელმწიფოს სტატუსის შენარჩუნება და რეგიონში ჩინეთის თვალის დევნება, ამასთან რეგიონული უსაფრთხოების საკითხებში ჩარევის ლეგიტიმურობის გაზრდა. ანალოგიურად, შეერთებულმა შტატებმა ასევე შეცვალა თავისი პოლიტიკა სამხრეთ ჩინეთის ზღვაში ჩაურევლობის შესახებ და დაიწყო დავის მხარეთა მხარდაჭერა, რა თქმა უნდა ჩინეთის წინააღმდეგ.

ისეთ ეკონომიკურ გიგანტს, როგორც ჩინეთია, ეკონომიკურადაც უნდა დაპირისპირებოდა ამერიკის შეერთებული შტატები, ამიტომ ობამას ადმინისტრაციამ შექმნა რეგიონალური ეკონომიკური თანამშრომლობის მექანიზმი ტრანს-წყნარი ოკეანის პარტნიორობის (TPP) სახით. აღნიშნული პარტნიორობა მიზნად ისახავდა შეერთებული შტატების ნავიგაციის თავისუფლების უზრუნველყოფას ინდოეთის ოკეანეში, რადგან ეკონომიკა დაკავშირებულია ზღვით ვაჭრობასთან; ითვლებოდა, რომ მას შემდეგ, რაც ეკონომიკურად ჩართული იყო, შეერთებული შტატები უფრო ადვილად ჩაერთო რეგიონულ დავებში. უფრო შორს რომ გავიხედოთ, შეერთებულმა შტატებმა რეგიონში დაახლოებით 1,9 ტრილიონი დოლარის ინვესტიცია ჩალო ვაჭრობის თვალსაზრისით. ენერჯეტიკის სექტორისთვის შეერთებულმა შტატებმა 29 მილიონი აშშ დოლარი მისცა მეკონგის შტატებს, რომლებიც მუშაობდნენ 11 განახლებად პროექტზე (Morrison, 2018).

მთლიანობაში, შეერთებული შტატები წარმატებული რჩება ეკონომიკურ, სამხედრო და დიპლომატიურ თრონებზე. იგი ჭკვიანურად ჩაერთო რეგიონულ საქმეებში, გამოიყენა საზღვაო დავები და გაზარდა დაძაბულობა ჩინეთსა და სხვა რეგიონულ სახელმწიფოებს შორის, როგორცაა იაპონია და ინდოეთი. ამრიგად, მისი მოკავშირეები ახლა მზად არიან მიიღონ ზომები რეგიონში ჩინეთის გაბატონების წინააღმდეგ. მიუხედავად ამისა, ამ ყველაფერს დიდი ხარჯები მოჰყვა შეერთებული შტატებისთვის, რადგან მას ინდო-წყნარ ოკეანეში სამხედრო ძალების განლაგება მოუწია, რამაც თავის მხრივ გავლენა მოახდინა მის ეკონომიკურ სტრუქტურაზე.

აშშ-ის ინდო-წყნარი ოკეანის სტრატეგია

დროთა განმავლობაში ამერიკელი პოლიტიკოსები დარწმუნდნენ რეგიონში ბალანსის პოლიტიკის არაეფექტურობაში, ამიტომ პრეზიდენტი ტრამპის ადმინისტრაციამ შეიმუშავა ახალი პოლიტიკა, რომელიც უზრუნველყოფდა შეერთებული შტატების აზია-წყნარი ოკეანის მოკავშირეებისადმი ერთგულებას რეგიონში უსაფრთხოების თვალსაზრისით. ასევე, რადგანაც ინდოეთის ოკეანე გახდა აშშ-ის მთავარი ინტერესი გეოეკონომიკისა და გეოსტრატეგიული მიზნებისთვის, აშშ-მა გააღრმავა კავშირები ახლომდებარე ქვეყნებთან, როგორცაა შრი-ლანკა და მალდივები (Heydarian, 2019).

ტრამპის ადმინისტრაციამ თავდაპირველად დაასახელა თავისი პოლიტიკა, როგორც ინდო-აზია-წყნარი ოკეანე, რათა მოეცვა მთელ წყნარ ოკეანეს და ინდოეთის ოკეანეს. მოგვიანებით, სახელი შეიცვალა, როგორც ინდო-წყნარი ოკეანე, რაც ასახავდა აშშ-ის უსაფრთხოების მოსაზრებებს ჩინეთის მიმართ. ეს სტრატეგიული ცვლილება ძალზე აქტუალურია, რადგან ეს არის პირველი შემთხვევა, როდესაც შეერთებულმა შტატებმა ღიად მოიხსენია ჩინეთი, როგორც მისი კონკურენტი რეგიონში, ასევე მთელი თავისი ეროვნული უსაფრთხოების სტრატეგიის (NSS) დოკუმენტის განმავლობაში აშშ აღნაშაულებდა ჩინეთს გადამეტებულ მილიტარიზაციაში, უკანონო ექსპანსიაში, ბოროტმოქმედულ განზრახვებში სამხრეთ ჩინეთის ზღვასა და აღმოსავლეთ ჩინეთის ზღვაში, ადამიანის უფლებების დარღვევაში, და ა.შ. აშშ-ის ეროვნული უსაფრთხოების სტრატეგია ასახავდა ჩინეთს, როგორც აგრესიულ სახელმწიფოს, ხოლო შეერთებულ შტატებს, როგორც პასუხისმგებელ აქტორს რეგიონში, რომელიც მოკავშირეების უსაფრთხოებასა და კეთილდღეობაზე ზრუნავს (Kapur, 2019).

ამ სტრატეგიის ნაწილია, უზრუნველყოს შეერთებული შტატების თავისუფალი და ღია წვდომა ოკეანეებზე, შეიმუშავოს ისეთი წესრიგი რეგიონში, რომ ვერც ერთი თაღლითური რეჟიმი, როგორც არის ჩინეთი, ჩრდილოეთ კორეა ან რუსეთი, ვერ დაუპირისპირდეს. ამის გათვალისწინებით, შეერთებულმა შტატებმა დაიწყო აქცენტის გაკეთება რეგიონის ქვეყნებში განვითარების ახალ პროექტებზე.

საბოლოო ჯამში, ინდო-წყნარი ოკეანის სტრატეგია ძირითადად შექმნილია ჩინეთის მზარდი გავლენის შესაჩერებლად. ტრამპის ადმინისტრაციამ უარი თქვა აშშ-ის ორ ათწლეულ პოლიტიკაზე ჩინეთთან ურთიერთობის შესახებ და დაიკავა მკაცრი პოზიციები. როგორც აშშ-ის ეროვნული უსაფრთხოების სტრატეგია და ეროვნული თავდაცვის სტრატეგია ასახავს, „ვარაუდი, რომ კონკურენტებთან ჩართულობა და მათი ჩართვა საერთაშორისო ინსტიტუტებსა და გლობალურ ვაჭრობაში გადააქცევს მათ კეთილგანწყობილ აქტორებად და სანდო პარტნიორებად... მცდარი აღმოჩნდა“ (თეთრი სახლი 2017: 3) და „გრძელვადიანი სტრატეგიული შეჯიბრებები ჩინეთთან და რუსეთთან არის დეპარტამენტის მთავარი პრიორიტეტები“ (აშშ თავდაცვის დეპარტამენტი 2018:4). ბოლოდროინდელი სავაჭრო ომი და ჩრდილოეთი კრიზისი სამხრეთ ჩინეთის ზღვაში არის მზარდი დაძაბულობის ორი მაგალითი აშშ-სა და ჩინეთს შორის, რომლებიც ღრმად არის ფესვგადგმული მათ გამორჩეულ იდეოლოგიაში, რომელიც მოჰყვა მხარეთა შორის უნდობლობას. სტრატეგიის კიდევ ერთი მიზანია ინდოეთის ძალის გამოყენება. ინდო-წყნარი ოკეანის სტრატეგია ინდოეთს მის გულში აყენებს და ხაზს უსვამს მნიშვნელოვან როლს, რომელსაც აშშ მოელის ინდოეთისგან ჩინეთის მზარდი გავლენის წინააღმდეგ ბრძოლაში. აშშ-ს პოლიტიკოსები თვლიან, რომ ინდოეთთან თანამშრომლობის გაღრმავება - მსოფლიოს ყველაზე დიდი თანამოაზრე დემოკრატია, სიდიდით მეორე მოსახლეობა და სიდიდით მეექვსე ეკონომიკა - შეერთებული შტატების ეროვნულ ინტერესებშია (Wong 2018). თუმცა ინდოეთის სურვილი მოქცეული იყოს ამ სტრატეგიაში ეჭვქვეშ რჩება.

ჩინეთის საგარეო პოლიტიკა ინდო-წყნარი ოკეანის რეგიონში

ჩინეთის აღზევებამ გამოიწვია დიდი ინტერესი მეცნიერთა და ისტორიკოსთა შორის. ბევრი მათგანი აკრიტიკებს ევროცენტრულ თეზისს, რომელიც მოიხსენიებს ჩინეთის ზრდას, როგორც „აღმოსავლურ ჩამორჩენას“. მათთვის ჩინეთი იყო გლობალური ლიდერი ტექნოლოგიური განვითარების თვალსაზრისით 1100-დან 1800 წლამდე. აქედან გამომდინარე, ჩვენ შეგვიძლია მოვიხსენიოთ ჩინეთის ბოლოდროინდელი ზრდა, როგორც მისი ხელახალი აღზევა.

თუმცა, არ უნდა ავურიოთ ჩინეთის ამჟამინდელი განვითარება მის წარსულთან, რადგან დღეს ის ძირითადად დასავლეთის ხელმძღვანელობით ლიბერალური წესრიგის პროდუქტია, რომელიც უზრუნველყოფდა ენერგომომარაგებისა და სხვა ძირითადი საქონლის შეუზღუდავ ნაკადს ჩინურ ქარხნებში. ამით ჩინეთმა შეძლო ინტეგრირება მოეხდინა ამ რთულ გლობალიზებულ სამყაროში წლების იზოლაციონიზმის შემდეგ. თავდაპირველად ჩინეთი ატარებდა მშვიდობიანი აღმავლობის პოლიტიკას, რომელიც ძირითადად ეკონომიკურ ზრდაზე იყო ორიენტირებული. მიუხედავად ამისა, ამ რადარის ქვეშ მყოფმა პოლიტიკის გეგმამ მნიშვნელოვანი ცვლილება განიცადა 2012 წელს ჩინეთის პრეზიდენტის თანამდებობაზე სი ძინპინის მოსვლის შემდეგ, რომლისთვისაც ჩინეთის როლი გახდა დიდი ძალაუფლების როლი.

ამას დაემატა შეერთებული შტატების მიერ შექმნილი ძალაუფლების ვაკუუმი, რომელმაც ჩინეთს სტრატეგიული შესაძლებლობა მისცა გლობალური ლიდერობის სიცარიელის შესავსებად. დღეს პეკინი წარმოადგენს ჩინეთის განვითარების მოდელს, როგორც დომინანტური ნეოლიბერალური სისტემის ალტერნატივას. ეს იდეა სი ძინპინმა წარმოადგინა გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის გენერალური ასამბლეის გამოსვლაში 2015 წელს, სადაც მან მოიხსენია როგორც საბაზრო ძალების, ისე მთავრობის კონტროლის მნიშვნელობა ეფექტური ეკონომიკური ფუნქციონირებისთვის. გარდა ამისა, სი ძინპინის „ერთი სარტყელი ერთი გზა“ არის ინფრასტრუქტურის განვითარების მთავარი პროექტი, რომელიც აკავშირებს მსოფლიოს და უამრავ შესაძლებლობებს იძლევა ღარიბი ეკონომიკებისთვის. ბევრი ამ პროექტის ეკონომიკურმა მომგებიანობამ, რომლებშიც გამოიყენეს ჩინეთის შრომა, მასალა და სახსრები, მიმღები ქვეყნები ვალების ხაფანგში ჩააგდო. ვალის დაფარვის უუნარობამ ინდო-წყნარი ოკეანის ქვეყნების მიერ გამოიწვია დათმობები, რაც საზიანოა ეროვნული ინტერესებისთვის. შრი-ლანკას უგუნურმა სესხებმა ჩინეთიდან ინფრასტრუქტურული პროექტების დასაფინანსებლად გამოიწვია ამ ქვეყანაში არსებული ფინანსური კრიზისი. ჩინეთმა უკვე აიღო ჰამბანტოტას პორტი 99 წლიანი იჯარით, რაც ცხადყოფს ჩინეთის ექსპანსიონისტურ ამბიციებს რეგიონში.

ჩინეთის შესაძლებლობები და ამბიციები არსებითად გაიზარდა ინდო-წყნარი ოკეანის რეგიონში. ქვეყანა ახლა არის უმსხვილესი საქონლის სავაჭრო პარტნიორი რეგიონული ეკონომიკების უმრავლესობისთვის და მას ჰყავს უზარმაზარი სამხედრო ძალა, დიდი და არაგამჭვირვალე თავდაცვის ხარჯებით. ჩინეთის გავლენა უფრო მწვავედ იგრძნობა მის სამეგობლოში, რაც გამოიხატება მისი ფართო პრეტენზიებით სამხრეთ და აღმოსავლეთ ჩინეთის ზღვებში, მისი სასაზღვრო კონფლიქტებით ინდოეთთან და მისი მზარდი ეკონომიკური იძულებით რეგიონში. ჩინეთის ღირშესანიშნავი „სარტყელი და გზის ინიციატივა“ მიზნად ისახავს დახუროს ინფრასტრუქტურის ფინანსური ხარვეზი, გააძლიეროს რეგიონული კავშირი, გააფართოოს ბაზრები და უზრუნველყოს პეკინის ლიდერობა ინდო-წყნარ ოკეანეში (BUSH,2022).

ჩინეთის გეოეკონომიკური ჩართულობა ინდო-წყნარ ოკეანეში ენერგეტიკული უსაფრთხოებისა და საზღვაო აბრეშუმის გზის (MSR) ინიციატივის გარშემო ტრიალებს.

ჩინეთი მუდმივად მზარდი „ენერგეტიკული უსაფრთხოების“ (nengyuan anquan) საკითხის წინაშე დგას. 1995 წლამდე ჩინეთი ნავთობის ექსპორტიორი იყო, მაგრამ 1995 წლიდან მოდერნიზებული ინდუსტრიალიზებული ჩინეთი გახდა ნავთობისა და გაზის მზარდი ენერჯის იმპორტიორი. ჩინეთისთვის ენერჯის უდიდესი გარე წყარო არის ახლო აღმოსავლეთი, საიდანაც ენერჯის იმპორტი მიედინება ინდოეთის ოკეანის გავლით მალაკას სრუტის გავლით სამხრეთ ჩინეთის ზღვამდე და ჩინეთამდე. ეს წარმოშობს მნიშვნელოვან საზღვაო იმპერატივს

ჩინეთის ენერგეტიკული უსაფრთხოების რეზოლუციისთვის (Macdonald, 2004). ინდო-წყნარი ოკეანის ფარგლებში, ჩინეთის პრეტენზიები აღმოსავლეთ ჩინეთის ზღვასა და სამხრეთ ჩინეთის ზღვაზე ნაწილობრივ დაკავშირებულია ენერგეტიკულ პოტენციალთან. ჩინეთის პრეტენზიები ენერგეტიკულ საბადოებზე აღმოსავლეთ ჩინეთის ზღვაში აყენებს მას იაპონიის წინააღმდეგ, ხოლო სამხრეთ ჩინეთის ზღვებში მას უპირისპირდება არა მხოლოდ კონკურენტი სანაპირო პრეტენდენტები, არამედ ინდოეთიც, რომელიც ცდილობს მოქმედებდეს ისეთ ენერგეტიკულ სფეროებში, როგორცაა Block-128, რომელსაც აკონტროლებს ვიეტნამი. და ბოლოს, ენერგეტიკული უსაფრთხოება არის ჩინეთის საზღვაო აბრეშუმის გზის ინიციატივის ერთ-ერთი მამოძრავებელი, რადგან გაფართოებული ინდოეთის ოკეანისა და სამხრეთ ჩინეთის ზღვის ბილიკები სწორედ ის ზოლებია, რომლებიც გამოიყენება ჩინეთში ენერჯის გადასატანად (Jingdong, 2013).

ჩინეთის „საზღვაო აბრეშუმის გზა“ (haishang sichou zhi lu) გახდა ხშირად განხილული თემა ჩინეთის საგარეო პოლიტიკაში, სადაც სახელმწიფო მედია ხსნის საზღვაო აბრეშუმის გზას (MSR) როგორც „გეოეკონომიკურ ინდო-წყნარი ოკეანის“ გეგმას (Zongyi, 2014). საზღვაო აბრეშუმის გზა არის „სარტყელი და გზის ინიციატივის“ საზღვაო ინდო-წყნარი ოკეანის ნაწილი, „სარტყელი“ არის ევრაზიის სახმელეთო მარშრუტი, ჩინეთ-პაკისტანის ეკონომიკური დერეფნით (CPEC), რომელიც გადის გვადარიდან სინძიანგამდე და ქმნის კავშირს.

ჩინეთის ინდო-წყნარი ოკეანის გეოპოლიტიკა ტრიალებს სამი საზღვაო ზონის, კერძოდ, სამხრეთ ჩინეთის ზღვისა და უფრო ფართო ინდოეთის და წყნარი ოკეანეების გარშემო. ჩინეთი არის ინდო-წყნარი ოკეანის ზღვისპირა სახელმწიფო, რომელსაც გააჩნია დიდი ინტერესი ინდო-წყნარი ოკეანის ფართო წყლებში, მაგრამ გეოპოლიტიკურად შეზღუდულია და შეფერხებულია მეზობელი ინდო-წყნარი ოკეანის სახელმწიფოების რკალის მხრიდან. ჩინეთს აქვს ტერიტორიული დავა რეგიონის ბევრ ერთან. ის აპროტესტებდა იაპონიის კონტროლს სენკაკუს კუნძულებზე და აცხადებდა სუვერენიტეტს სამხრეთ ჩინეთის ზღვაზე. იგი ასევე ჩაერთო ხელოვნური კუნძულების შექმნაში, აეროდრომების მშენებლობაში და სამხედრო ბაზების მშენებლობაში ამანათისა და სპრატლის კუნძულებზე, რაც აძლიერებს პეკინის წვდომას/რეაქციის უნარიანობას და აფართოებს ექსკლუზიურ ეკონომიკურ ზონას. თილიპინებს, ბრუნეის, მალაიზიას, ტაივანსა და ვიეტნამს აქვთ კონფლიქტური პრეტენზიები სამხრეთ ჩინეთის ზღვაში. ტაივანი კვლავ დაუმთავრებელი დღის წესრიგად რჩება ჩინეთისთვის და ჩინეთ-ინდოეთის ურთიერთობებმა მიაღწია პიკს გალვანის ინციდენტის შემდეგ. თითოეულ ამ აფეთქებას აქვს რეგიონის ესკალაციისა და დესტაბილიზაციის პოტენციალი (Dev, 2022).

ლიტერატურის მიმოხილვა

გეოპოლიტიკური დინამიკის ცვლილებამ, ჩინეთის მთავარ მოთამაშედ გაჩენით და შეერთებული შტატების, როგორც ზესახელმწიფოს როლის შემცირებით, ყურადღება გაამახვილა აზია-წყნარი ოკეანის რეგიონზე და საკმაოდ ბევრი აკადემიკოსიც გამოეხმაურა ამ მოვლენას. სწორედ ამიტომ, საინტერესოა განვიხილოთ სხვადასხვა ავტორის მოსაზრებები, იმის შესახებ თუ რა საფრთხეს წარმოადგენს ჩინეთის აღზევება ინდო-წყნარი ოკეანის რეგიონში აშშ-ის ჰეგემონიისთვის. ეს კი დაგვეხმარება ძირითადი საკითხების გამოყოფაში, რომელიც მიგვიყვანს გარკვეულ დასკვნამდე.

თავდაპირველად გვინდა წარმოვიდგინოთ ჯიმ გარამონის სტატია, სახელწოდებით: „თავდაცვის ჩინოვნიკი ამბობს, რომ ინდო-წყნარი ოკეანე პრიორიტეტული არეალია“. აღნიშნულ სტატიაში ავტორი წარმოგიდგენს აშშ-ის თავდაცვის მდივნის თანამემშის ინდო-წყნარი ოკეანის საკითხებში, ელი რატნერის ინტერვიუს. ავტორის თქმით, შეერთებული შტატები არის წყნარი ოკეანის ძალა და მუშაობს მოკავშირეებთან და პარტნიორებთან მთელს ინდო-წყნარ ოკეანეში, რათა დაიცვას თავისუფალი და ღია რეგიონალური წესრიგი. „ამავდროულად, რეგიონს აწყდება მზარდი უსაფრთხოების გამოწვევები, განსაკუთრებით ჩინეთის სახალხო რესპუბლიკის მხრიდან, ... რომელმაც მიიღო უფრო იძულებითი და მტკიცე მიდგომა თავისი ავტორიტარული ინტერესების წინსვლისთვის“. სტატიაში ნათქვამია, რომ აშშ-სთვის პრიორიტეტულია ჩინეთის გამოწვევა და ამ საფრთხის აღმოსაფხვრელად შეიქმნება ძალა, რომელიც მომაკვდინებელი იქნება მონინალმდევე მხარისთვის (Garamone, 2022).

ძალიან საინტერესოა ჩინეთის საგარეო მინისტრის ვანგ იის სტატია სახელწოდებით: „აშშ-ის ინდო-წყნარი ოკეანის სტრატეგია წარუმატებელი სტრატეგია იქნება“. ვანგ იიმ ხაზგასმით აღნიშნა, რომ კონფლიქტები და დაპირისპირებები, სადაც დომინირებს ჰეგემონია, რჩება აზია-წყნარი ოკეანის რეგიონის ხალხის მესხიერებაში, რომლებიც ახლა მისდევენ ეროვნულ სტაბილურობას და ბედნიერ ცხოვრებას. აზია-წყნარი ოკეანის ქვეყნები, როგორც წესი, თავს არიდებენ რომელიმე მხარის არჩევას და მთავარი ხმა არის ის, რომ ისინი იმედოვნებენ, რომ ყველა ქვეყანას შეუძლია იცხოვროს ჰარმონიაში და ჩაერთოს მომგებიან თანამშრომლობაში. ვანგ იის თქმით, შეერთებული შტატების მიერ შემუშავებული ინდო-წყნარი ოკეანის სტრატეგია ქმნის სხვადასხვა სახის მცირე დაჯგუფებას „თავისუფლებისა და ღიაობის“ დროშის ქვეშ. მიუხედავად იმისა, რომ პრეტენზია აქვს „ჩინეთის გარემომცველი გარემოს შეცვლაზე“, სტრატეგია მიზნად ისახავს ჩინეთის შეკავებას და მცდელობას, რომ ინდო-წყნარი ოკეანის ქვეყნები აშშ-ის ჰეგემონიის „ლომბარდებად“ აქციოს. ავტორის თქმით, აშშ ცდილობდა დაძაბულობის პროვოცირებას და არევის აზიის წყნარი ოკეანის რეგიონში მას შემდეგ, რაც იგი არედა სხვა რეგიონებს (Yi, 2022). საბოლოო ჯამში, ავტორი ამბობს, რომ აშშ საკუთარი სტრატეგიით ცდილობს რეგიონში სტაბილურობის რღვევას და სახელმწიფოების მოქცევას მისი ჰეგემონიის ქვეშ.

კიდევ ერთ საინტერესო სტატიას მივაკვლიეთ სახელწოდებით: „აშშ-ჩინეთის პოლიტიკა აზია-წყნარი ოკეანის ქვეყნებში: „თუკიდლდეს მიღმა ხათანგში მრავალპოლარული და რთული ურთიერთდამოკიდებულებისკენ“. მისი ავტორი გახლავთ აიეშა ზათარი, რომელიც ამბობს, რომ შეიძლება საკამათო იყოს, აშკარად აპირებს ჩინეთი გახდეს გლობალური ჰეგემონი თუ რეგიონალური ჰეგემონი აფრიკაში ან ლათინურ ამერიკაში, მაგრამ ინდო-წყნარი ოკეანის რეგიონში, ჩინეთი მიზნად ისახავს გახდეს რეგიონალური ჰეგემონი. მრავალი წლის განმავლობაში, ჩინელი ლიდერები და აკადემიკოსები ცდილობდნენ დაერწმუნებინათ მსოფლიო, რომ ჩინეთი ამას არ გააკეთებდა, თუმცა რა თქმა უნდა, სი ძინპინის მიზანია აღადგინოს წარსული დიდება. ავტორის პირადი აზრით, ჩინეთს არა მხოლოდ არ შეუძლია დაუპირისპირდეს აშშ-ის გლობალურ ჰეგემონიას, არამედ ჩინეთს შესაძლოა არ სურდეს შეცვალოს აშშ, როგორც გლობალური ლიდერი, რადგან ჩინეთმა დიდი სარგებელი მიიღო აშშ-ის ხელმძღვანელობის ლიბერალური სისტემით. სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, სამხედრო შესაძლებლობებსა და ეკონომიკურ ზომში უზარმაზარი განსხვავებულობის გათვალისწინებით, ჩინეთი ჯერ ვერ შეედრება აშშ-ის ძალას. კომპრომისი ჩინეთის აუცილებლობას იმოქმედოს ჰეგემონად და აშშ-სთან მისი ძალაუფლების უფსკრულის რეალობას შორის არის რეგიონული ჰეგემონიის განხორციელება, სადაც ჩინეთს აქვს უპირატესობა თავისი სიახლოვით. აქედან გამომდინარე, ჩინეთის მიზანი მომდევნო ხუთიდან ათი წლის განმავლობაში ინდო-წყნარი ოკეანის რეგიონში რეგიონული ჰეგემონიის დამყარებაა. და მაინც ავტორი ფიქრობს, რომ ჩინეთი ფრთხილად უნდა იყოს, არ მოახდინოს აშშ-ის პროვოცირება და რეგიონის ქვეყნებს შორის დამაბალანსებელი ძალების კოალიცია. ამიტომ, აღმოსავლეთისკენ წინსვლის ნაცვლად, სადაც აშშ-ის ჯარები მტკიცედ არიან განლაგებული სამხრეთ კორეასა და იაპონიაში, ჩინეთი ფოკუსირებულია დასავლეთსა და სამხრეთში გავლენის სფეროს გაფართოებაზე. სამხრეთ ჩინეთის ზღვაში სადავო კუნძულების პირდაპირ ხელში ჩაგდების ნაცვლად, ჩინეთი იყენებს სალამის დაჭრის ტაქტიკას: თანდათანობით ადგენს სუვერენიტეტის ფაქტებს ხელოვნური კუნძულების შექმნით და ზოგიერთი მათგანის მილიტარიზაციას ჩინეთის დე ფაქტო სამხედრო ბაზად ფუნქციონირებისთვის (Zafar,2022).

და ბოლოს გვინდა შემოგთავაზოთ კიდევ ერთი სტატია მუჰამედ ტეჰსინის ავტორობით - სინო-აშშ-ის კონკურენცია: შედეგები სამხრეთ აზიისა და ინდო-წყნარი ოკეანის ქვეყნებისთვის. ეს ნაშრომი იკვლევს სინო-აშშ კონკურენციის გავლენას ინდო-წყნარი ოკეანისა და სამხრეთ აზიის რეგიონებზე. კონკურენცია ამ რეგიონებში ტრიალებს მთელი რიგი საკითხების ირგვლივ, დაწყებული გეოპოლიტიკური და გეოსტრატეგიიდან, დამთავრებული გეოეკონომიკურ ინტერესებამდე. თუმცა, აშშ-ის პოლიტიკა გამომწვევას უქმნის აზიის წამყვან ძალას, ჩინეთს. ეს სტატია იკვლევს ფაქტორებს ობამას ადმინისტრაციის პოლიტიკის Asia Pivot-ის შესახებ და პოლიტიკის ვარიანტებს, რომლებიც ახდენენ გავლენას აზია-წყნარი ოკეანისა და სამხრეთ აზიის რეგიონებზე. მკაცრი სამხედრო მიდგომის გადაჭარბებული აქცენტი ასევე განიხილება სამხრეთ

აზიის კონტექსტში, სადაც ჩინეთმა მიიღო ეკონომიკური მიდგომა თავისი გავლენის გასაფართოებლად (Tehseen, 2017). საბოლოო ჯამში, ავტორი დასძენს, რომ რეგიონში ჰეგემონიისთვის ბრძოლა მიმდინარეობს, სადაც ორივე ძალა ცდილობს საკუთარი სტრატეგიებით მოქმედებას. ეს რიგ შემთხვევებში აზიანებს პატარა სახელმწიფოებს და აქცევს მათ რეგიონში ბიპოლარული სისტემის მსხვერპლად.

შედეგები/დისკუსია

ინდო-წყნარი ოკეანის რეგიონი იქცა ერთ-ერთ ყველაზე თვალსაჩინო კერად როგორც დასავლეთისთვის, ასევე ჩინეთისთვის. უმეტესწილად, რეგიონში ჩართულობის ცენტრალური თემები ეხება ვაჭრობას და მის განვითარებას, უსაფრთხოების კუთხით თანამშრომლობას და გლობალურ მმართველობას. სწორედ ამ კონტექსტში, აშშ და ჩინეთი ცდილობენ გააძლიერონ თავიანთი კავშირები და გავლენა მოახდინონ რეგიონში მათი ეროვნული ინტერესების გასაძლიერებლად.

მიუხედავად იმისა, რომ ტრამპის ადმინისტრაციის დროს შესამჩნევად შემცირდა ინდო-წყნარი ოკეანის ქვეყნებთან ურთიერთობა, ბაიდენის ადმინისტრაცია ცდილობს მკვეთრად შეცვალოს თავისი მიდგომები რეგიონის მიმართ. 2021 წელს ავსტრალიამ, გაერთიანებულმა სამეფომ და შეერთებულმა შტატებმა გამოაცხადეს ახალი უსაფრთხოების პარტნიორობა, AUKUS , რომელშიც ისინი ხელს შეუწყობენ უფრო მეტ ინოვაციას ტექნიკური თანამშრომლობით. აშშ-ის მთავარმა პარტნიორებმა ასევე გააძლიერეს თავიანთი ჩართულობა რეგიონში, ძირითადად ვაშინგტონთან შეთანხმებით. ავსტრალიის, ინდოეთის, იაპონიის და შეერთებული შტატების ლიდერები ცოტა ხნის წინ შეხვდნენ იაპონიაში მეოთხე Quad სამიტზე და ხაზი გაუსვეს მათ ერთობლივ ერთგულებას რეგიონული მშვიდობისა და სტაბილურობის მიმართ და გამოაცხადეს ახალი ინიციატივა საზღვაო უსაფრთხოების ხელშეწყობისთვის, „ინდო-წყნარი ოკეანის პარტნიორობა საზღვაო დომენის ცნობიერებისთვის“ (Kapur, 2022). აშშ-ის ეს აქტიურობა არის უახლესი კოორდინირებული ძალისხმევის სერია, რომელიც ორიენტირებულია ინდო-წყნარ ოკეანეში. რამდენიმე თვის წინ, იაპონიაში, ბაიდენმა გამოაცხადა ინდო-წყნარი ოკეანის ეკონომიკური ჩარჩო კეთილდღეობისთვის (IPEF) დანყების შესახებ, სადაც თავდაპირველად თორმეტი სხვადასხვა სახელმწიფო მონაწილეობდა შეერთებულ შტატებთან ერთად. სულ ახლახანს, აზიის საზოგადოების მიერ გამართულ ღონისძიებაზე, მდივანმა ბლინკენმა გააჟღერა ბაიდენის ადმინისტრაციის პოლიტიკა ჩინეთის მიმართ. ადმინისტრაციის პოლიტიკა მიზნად ისახავს „ინვესტირებას და კონკურენციას“, ამასთან შეერთებული შტატები მიიჩნევენ ჩინეთს მზარდ საფრთხედ რეგიონალური და გლობალური სტაბილურობისთვის.

ამ მოვლენების პარალელურად, ჩინეთი ცდილობდა გაეწყო საკუთარი გზა ინდო-წყნარი ოკეანის შიგნით და ბოლო თვეებში დადო უსაფრთხოების შეთანხმება სოლომონის

კუნძულებთან , რამაც გააკვირვა დასავლეთი და გააღვივა შეშფოთება რეგიონული უსაფრთხოებისა და სუვერენიტეტის შესახებ. ჩინეთმა გააზიარა თავისი გეგმები წყნარი ოკეანის მრავალ კუნძულოვან ქვეყანაში მომავალი ვიზიტების სერიის შესახებ, ვაჭრობისა და უსაფრთხოების თანამშრომლობის ახალი ორმხრივი შეთანხმებების განსახორციელებლად, თუმცა ძირითადად ჩინეთისთვის სასარგებლო პირობებით.

ზემოთ ხსენებულის გათვალისწინებით რამდენიმე კითხვა ჩნდება რეგიონის წინაშე არსებულ გამოწვევებთან დაკავშირებით. პირველი, როგორია ურთიერთობების ფართო კონტურები რეგიონში და როგორ შეიძლება დახასიათდეს პოტენციური რისკები?

ამჟამად, აზია-წყნარ ოკეანეში ურთიერთობები და ურთიერთქმედება ძირითადად ხასიათდება გარემოთი, რომელშიც მრავალი ქვეყანა ჯერ კიდევ ცდილობს სრულად „ჰოსპიტალიზირდეს“ Covid-19-ის შემდეგ, მიწოდების ჯაჭვის მიმდინარე შეფერხებებისა და ეკონომიკური შოკებისგან. გრძელვადიან პერსპექტივაში, ნაკლებად სავარაუდოა, რომ რეგიონული სტაბილურობა მიიღწევა კონკრეტული სახელმწიფოს სრული დომინირებით. მართლაც, ასეთი სცენარები დამახასიათებელია უთანასწორობისთვის, რამაც შესაძლოა რეგიონის ძლიერი დესტაბილიზაცია მოახდინოს. თითოეულმა სახელმწიფომ, რა თქმა უნდა, უნდა იბრძოდეს, განავითაროს საკმარისი შესაძლებლობები მომავალი პოტენციური გამოწვევების დასაკმაყოფილებლად. თუმცა, ამავდროულად, რეგიონის მხარეებმა უნდა აღიარონ, რომ უსაფრთხოების მაღალი დონის ხელშეწყობის მრავალი ფუნდამენტური საშუალება უკვე არსებობს სხვადასხვა ფორმით და რომ შეიარაღების გაგრძელების რბოლა შეიძლება, ზოგიერთ შემთხვევაში, მხოლოდ შეზღუდული სარგებლის მომტანი იყოს (McLaren, 2022) .

ინდო-წყნარი ოკეანის ურთიერთდაკავშირებული, არქიპელაგური ბუნება ისეთია, რომ დიდი ძალაუფლების ურთიერთობები უნდა იმართებოდეს მონიფულობითა და თავშეკავებით, გარდა მოგვარებისა. ამ კონტექსტში, არსებობს მრავალი დადებითი წონასწორობა, რომელიც განისაზღვრება კონსტრუქციული და თანამშრომლობითი ქმედებებით, რამაც შეიძლება გააძლიეროს კოლექტიური უსაფრთხოება და კეთილდღეობა რეგიონში. ანუ, სახელმწიფოებს შეუძლიათ აირჩიონ, მხარი დაუჭირონ უსაფრთხოების საერთო საჭიროებებს, ან განახორციელონ ქმედებები, რომლებიც შემცირებს, გაყოფას ან იძულებას ცდილობს. მიუხედავად მომავალი განვითარებისა, მშვიდობის, უსაფრთხოებისა და სტაბილურობის ძირითადი შემზღუდველი ფაქტორები ამჟამად რჩება დიდ ძალებს შორის განსხვავებული ინტერესები და ტემპერამენტები, რომლებიც ცდილობენ შეცვალონ სტატუს კვო და მათ შორის ურთიერთობების მიმდინარეობა.

დასკვნა

შეერთებული შტატები ინდო-წყნარი ოკეანის რეგიონის წამყვანი ძალაა, რომელსაც აქვს მუდმივი ინტერესი, შეინარჩუნოს რეგიონული წესრიგი, რომელიც უზრუნველყოფს მშვიდობას, სტაბილურობას და ეკონომიკურ კეთილდღეობას. ინდო-წყნარი ოკეანე ის დინამიური რეგიონია, რომელიც განიცდის უსაფრთხოებისა და ეკონომიკური თანამშრომლობის განახლებას, აქ ჩინეთის გაჩენა შეერთებული შტატების კონკურენტად გარდამტეხი მომენტი, რადგან პეკინი აქტიურად ცდილობს შეარყიოს დემოკრატიული მდგრადობა რეგიონში, რისთვისაც არსებითად ზრდის რეგიონულ ამბიციებს. იმ ფაქტის გათვალისწინებით, რომ ის უმსხვილეს სავაჭრო პარტნიორს წარმოადგენს რეგიონული ეკონომიკების უმრავლესობისთვის, მისი გავლენა მწვავედ იგრძნობა სამეზობლოში, რისი მარტივი გამოხატულებაცაა პეკინის პრეტენზიები სამხრეთ და აღმოსავლეთ ჩინეთის ზღვებში. პეკინის ბოლოდროინდელი ქმედებები პირდაპირი გამოწვევაა შეერთებული შტატების, მისი მოკავშირეებისა და პარტნიორების ინტერესებისთვის. ჩინეთის მრავალმხრივი მცდელობა, შექმნას გავლენის სფერო, რომელიც მიზნად ისახავს შეერთებული შტატების მარგინალიზებას და საერთაშორისო საზღვაო და საჰაერო ხაზების დახურვას, აშშ-სთვის წითელ ღროშას წარმოადგენს. ინდო-წყნარი ოკეანის რეგიონი კრიტიკულად მნიშვნელოვანია მსოფლიო ეკონომიკისა და უსაფრთხოებისთვის. ერთის მხრივ, ჩვენ გვყავს აშშ, რომელიც მრავალი ათწლეულის განმავლობაში დომინანტური მოთამაშეა. მეორე მხრივ - ჩინეთი, მზარდი ძალა, რომელსაც ეჭვის თვალთ უყურებენ, რადგან ის საფრთხეს უქმნის სტატუს კვოს. ჩინეთ-აშშ-ის სტრატეგიული კონკურენცია ასევე ჩრდილს აყენებს ინდო-წყნარი ოკეანის სხვა ქვეყნებს. მსოფლიოს შეიძლება ჰქონდეს ერთობლივი კეთილდღეობისა და მშვიდობიანი თანაცხოვრების იმედი, თუმცა, როგორც ჩანს, თავდაჯერებულმა და ექსპანსიონისტმა ჩინეთმა კონტროლტაცის გზა აირჩია, ჩინეთის მიზანი იყო დაებრუნებინა დაკარგული დიდება მოკლევადიან პერსპექტივაში აზიასა და მომავალში მსოფლიოზე დომინირებით. აქედან გამომდინარე, ჩინეთის აღზევება კვლავაც რჩება გამოწვევად ინდო-წყნარ ოკეანესა და მის ფარგლებს გარეთ.

ბიბლიოგრაფია

1. Bush, R (2022), AN AMERICAN STRATEGY FOR THE INDO-PACIFIC IN AN AGE OF U.S.-CHINA COMPETITION: ENHANCING ALLIANCES, ECONOMIC ENGAGEMENT, AND REGIONAL STABILITY, GLOBAL CHINA, Retrieved from: https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2022/11/FP_20221114_indo_pacific_strategy.pdf
2. DEV, A (2022), China's Rise and the Implications for the Indo-Pacific, ORF Observer Research Foundation.
3. Garamone, J (2022), Defense Official Says Indo-Pacific Is the Priority Theater; U.S. Department of Defense.
4. Graham, E (2021), "Reposturing US Defence to the Indo-Pacific," International Institute for Strategic Studies, Retrieved from: <https://www.iiss.org/>.
5. Heydarian, R (2019), The Indo-Pacific: Trump, China, and the New Struggle for Global Mastery (London: Palgrave Macmillan).
6. Jingdong, Y (2013), "China and the Indian Ocean," in John Garofano and Andrea dew (eds.), Deep Currents and Rising Tides: the Indian Ocean and International Security (Washington, D.C.: Georgetown University Press), p. 161.
7. Kapur, A (2019), Geopolitics and the Indo-Pacific Region (London: Routledge).
8. Kapur, L (2023), Assessing the Indo-Pacific Partnership for Maritime Domain Awareness, VolumeVII, Delhi Policy Group.
9. KOYUNCU, M (2022). China's Vision for the Indo-Pacific: Will They Dissipate Like Sea Foam? Ankara Center for Crisis and Policy Studies. Retrieved from: <https://www.ankasam.org/chinas-vision-for-the-indo-pacific-will-they-dissipate-like-sea-foam/?lang=en>
10. Macdonald, J (2004), Amy donahue and Bethany danyluk, Energy Futures in Asia (Washington, d.C.: Booze Allen Hamilton), p. 17
11. Mauldin, J (2019), "China's Grand Plan to Take Over the World," Retrieved from: <https://www.forbes.com/>.
12. McLaren, P (2022), The U.S.-China Competition for the Indo-Pacific Is Just Beginning, The National Interest.
13. Morrison, W (2018), China's Economic Rise: History, Trends, Challenges, and Implications for the United States, Retrieved from: <https://china.usc.edu/>.
14. Poonkham, J (2022). The Indo-Pacific: A Global Region of Geopolitical Struggle. International Studies center. Retrieved from: <https://isc.mfa.go.th/en/content/the-indo-pacific-a-global-region>

15. Premesha S. (2020) , “From ‘Pivot to Asia’ to Trump’s ARIA: What Drives the US’ Current Asia Policy?,” Retrieved from: <https://www.orfonline.org/>.
16. Tehseen, M (2017). Sino-US Competition: Implications for South Asia and the Asia-Pacific. Retrieved from: <https://www.issi.org.pk/wp-content/uploads/2018/01/1-SS-Mohammad-Tehseen-No-4-2017.pdf>
17. The White House 2017. National Security Strategy of the United States of America. Washington, D.C.: The White House.
18. US Department of Defense 2018. Summary of the 2018 National Defense Strategy of The United States of America. Washington, D.C.: US Department of Defense.
19. Wong, A (2018). Briefing on The Indo-Pacific Strategy. Press Correspondents Room, Washington, D.C.
20. Yi, W (2022), The U.S. Indo-Pacific Strategy is Bound to Be a Failed Strategy. Ministry of Foreign Affairs of the people’s republic of China. Retrieved from: https://www.fmprc.gov.cn/eng/zxxx_662805/202205/t20220523_10691136.html
21. Zongyi, L (2014), “New delhi- Beijing Cooperation Key to Building an ‘Indo-Pacific era,” Global Times.
22. Zafar, A (2022), US–China Tit-for-Tat Politics in the Asia-Pacific: Beyond Thucydides Trap to Multipolarity and Complex Interdependence, Journal of Indo-Pacific Affairs, Air University Press.